

OPINIE JURIDICĂ

cu privire la pachetul de documente privind selectarea judecătorului din partea Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Adresată: **Ministerul Justiției,** secretariat@justice.gov.md,
radu.foltea@justice.gov.md

Persoana de contact Daniela CIORNÎI, e-mail:
daniela.ciornii@justice.gov.md

Prezentată de: **Centrul de Resurse Juridice din Moldova** (CRJM, www.crjm.org),
persoane de contact: Daniel GOINIC (daniel.goinic@crjm.org) și Vladislav
GRIBINCEA (vladislav.gribincea@crjm.org);

Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE, www.ipre.md),
persoane de contact: Iulian RUSU (iulian.rusu@ipre.md) și Iulian GROZA
(iulian.groza@ipre.md).

Data: 20 octombrie 2020

EXPEDIATĂ PRIN E-MAIL ȘI PLASATĂ PE SITE-UL WWW.CRJM.ORG ȘI WWW.IPRE.MD

La 15 octombrie 2020, Ministerul Justiției a organizat o ședință de lucru pentru definitivarea obiecțiilor și propunerilor formulate la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la instituirea Comisiei pentru selectarea candidaților la postul de judecător la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare - Comisia) și aprobarea Regulamentului privind modul de organizare și desfășurare a concursului național pentru desemnarea candidaților pentru suplinirea postului de judecător la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare - Regulament) (*număr unic 513/MJ/2020*).

În cadrul ședinței, au fost discutate preponderent aspecte ce țin de constituirea Comisiei respective, modalitatea de selectare a membrilor Comisiei și instituțiile care vor fi parte a acesteia. Institutul de Politici și Reforme Europene (IPRE) și Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) au examinat versiunea definitivată a proiectului, urmare a ședinței respective, și comunică următoarele.

Apreciem faptul că proiectul preia unele propuneri ale IPRE și CRJM anterior remise,¹ în special ce țin de posibilitatea înregistrării audio și/sau video a probei interviului, cu plasarea imediată a acestora pe Internet.

În pofida acestei îmbunătățiri, proiectul în continuare lasă spațiu pentru arbitrar, odată ce componența Comisiei practic nu a fost modificată, criteriile de evaluare la proba interviului sunt ambigue și insuficiente, nefiind clar reglementat cum va fi acordat punctajul pentru aceste criterii,

¹ Opinie juridică cu privire la pachetul de documente privind selectarea judecătorului din partea Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Ref: Nr.18-23-5936 din 8 iulie 2020) <https://crjm.org/wp-content/uploads/2020/07/2020-07-13-Opinie-CRJM-IPRE-proiect-selectare-judecatori-CtEDO.pdf> ;

etc. Ministerul Justiției nu a motivat în niciun fel de ce propunerile formulate în opinia noastră precedentă, care puteau soluționa carențele de mai sus, nu au fost luate în considerație.

În continuare reiterăm propunerile și recomandările punctuale la proiectul respectiv, în vederea asigurării selectării a celor mai buni candidați, într-o manieră transparentă, echitabilă și nediscriminatorie.

1) Selectarea celor 3 candidați de către o comisie, preponderent formată din experți

Actualul proiect prevede selectarea membrilor Comisiei conform unor criterii neclare, cu o componentă care este aparent nominală și politizată, iar instituțiile cu atribuții în asigurarea respectării drepturilor omului nu sunt parte a acesteia. 6 din cei 17 membri ai Comisiei sunt reprezentanți ai executivului sau legislativului. Deși noua versiune a regulamentului nu mai indică numele membrilor, modul de descriere a funcțiilor (în CSM este un singur membru, doctor în drept internațional public, iar la USM există un singur prorector doctor în drept) sugerează că urmează a fi desemnate persoane concrete identificate deja de Ministerul Justiției. La fel, pentru a asigura o mai mare reprezentativitate și independență a Comisiei, propunem ca prezența majorității parlamentare să fie balansată prin includerea unui deputat din opoziție.

Deși, pe parcursul ședinței de lucru s-a menționat că desemnarea membrilor Comisiei de către instituțiile responsabile va tergiversa procesul, considerăm această declarație nejustificată din moment ce solicitarea delegării/desemnării va include termenul limită pentru aceasta (ex. 2 săptămâni). Procesul de selectare poate fi anunțat îndată ce Guvernul va aproba textul Regulamentului, iar ulterior delegării, componența Comisiei va fi aprobată printr-o dispoziție a Guvernului. De asemenea, pentru o reprezentativitate mai bună, ar fi bine dacă în comisie ar participa reprezentanți ai Uniunii Avocaților și ai Curții Constituționale.

Totodată, în proiectul regulamentului a fost inclus un reprezentant al societății civile, fără a indica cine și cum va fi desemnată această persoană. În acest context, propunem adăugarea [Platformei Societății Civile a Parteneriatului Estic](#) (PN FSC a PaE) în lista instituțiilor care urmează să desemneze membri în Comisie. PN FSC a PaE este un for reprezentativ al organizațiilor societății civile care include peste 80 de organizații neguvernamentale din Republica Moldova. Având în vedere numărul mare al membrilor comisiei, se pare că reprezentantul societății civile este inclus mai mult de formă. Pentru a spulbera această aparență, recomandăm ca regulamentul să prevadă că PN FSC a PaE va desemna 2 reprezentanți ai societății civile cu studii juridice.

Reiterăm propunerea noastră ca viitoarea Comisie să fie constituită din 13 membri, specialiști în domeniu, desemnați de următoarele instituții și organizații:

- doi deputați desemnați de către Parlament din rândul celor cu studii juridice, dintre care cel puțin unul reprezintă opoziția parlamentară;
- un expert în domeniul dreptului, desemnat de către Președintele Republicii Moldova;
- ministrul justiției sau o altă persoană desemnată de acesta din cadrul Ministerului Justiției;
- un judecător al Curții Constituționale desemnat de Curtea Constituțională;
- un membru al Consiliului Superior al Magistraturii desemnat de acesta;
- un membru al Consiliului Superior al Procurorilor desemnat de acesta;
- o persoană desemnată din cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene;
- Avocatul Poporului sau o persoană desemnată de acesta din cadrul Oficiului Avocatului Poporului;
- o persoană desemnată din cadrul Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității;
- un avocat care cunoaște mecanismul Curții Europene a Drepturilor Omului, desemnat de Consiliul Uniunii Avocaților din Republica Moldova;
- doi reprezentanți ai societății civile care au studii juridice, desemnați de Platforma Societății Civile a Parteneriatului Estic.

De asemenea, pentru a asigura o mai mare independență și transparență a Comisiei, propunem ca ședințele să fie conduse de un președinte ales din rândul membrilor Comisiei. Ședințele Comisiei vor fi deliberative dacă vor participa cel puțin nouă membri. Hotărârile Comisiei se consideră adoptate dacă pentru ele au votat cel puțin șapte membri ai Comisiei.

Un alt aspect important este necesitatea asistării Comisiei de către specialiști în lingvistică (limba engleză și limba franceză) și de un psiholog. Specialiștii în cauză nu vor fi membri ai Comisiei (așa cum se propune în proiect), dar vor avea rol consultativ, deoarece competențele lor sunt mai puțin relevante de exemplu, în aprecierea competențelor juridice și cunoștințelor candidaților privind sistemul CtEDO.

2) Introducerea unor termene rezonabile pentru selectarea candidaților

Mandatul dlui Valeriu GRIȚCO expiră pe 2 decembrie 2021. Conform [Rezoluției nr. 1646 \(2009\)](#), Consiliul Europei are nevoie de trei luni pentru procesarea dosarelor prezentate de Guvern și alegerea judecătorului și încă câteva luni pentru ca judecătorul ales să preia funcția. În contextul concret, desemnarea viitorului judecător va avea loc în iunie 2021. Consiliul Europei a solicitat prezentarea listei celor trei candidați până la 10 mai 2021. În asemenea circumstanțe, nu putem explica convingător necesitatea selectării de către Comisie a celor trei candidați, în mai puțin de două luni, până la 1 decembrie 2020, adică cu șase luni până la termenul limită oferit de Consiliul Europei. Mai mult, termenul propus implicit sugerează că întregul proces va dura mai puțin de 6 săptămâni. Această grabă nu poate fi explicată rațional.

Reieșind din importanța majoră a acestui concurs, graba dată nu se justifică în niciun fel. Acest lucru ar știrbi din calitatea și corectitudinea concursului. Propunem ca termenul de depunere a documentelor să nu fie mai mic de 90 zile calendaristice, fapt ce ar acorda posibilitatea de a aplica mai multor candidați, inclusiv care locuiesc peste hotare. Selectarea candidaților ar putea avea loc cel devreme în februarie-martie 2021, iar termenul limită pentru prezentarea candidaților către Guvern propunem să fie 15 martie 2021, astfel asigurând o selectare minuțioasă a candidaților, fără a depăși termenul limită stabilit de Consiliul Europei.

3) Includerea posibilității de depunere a documentelor prin e-mail și reducerea setului de documente care trebuie prezentat de candidați

În condițiile în care Republica Moldova se află în stare de urgență în sănătate publică, solicitarea certificatelor medicale poate fi considerată drept un obstacol de participare la concurs. Un alt obstacol în participare la concurs, ar fi cerința prezentării cazierului judiciar care poate fi ridicat doar în persoană. Obținerea cazierului judiciar și a certificatului medical, inclusiv narcologic și psihiatric pentru candidații care trăiesc peste hotare poate fi o sarcină irealizabilă. Acestea pot fi solicitate de la candidații preselecțai după interviu.

Adițional, urmând același argument logic, în condițiile actuale, când mulți cetățeni ai Republicii Moldova activează peste hotare, depunerea documentelor exclusiv în persoană la Ministerul Justiției devine o cerință excesivă și neproportională scopului urmărit. În sec. XXI, când există o multitudine de posibilități tehnologice, pare cel puțin straniu să nu le utilizăm la maxim, având în vedere că Guvernul Republicii Moldova anterior a aprobat regulamente prin care candidaților li se permitea depunerea prin poștă sau prin e-mail a dosarului de participare la concurs². Solicităm să fie introdusă posibilitatea depunerii dosarelor prin e-mail.

4) Includerea posibilității pentru societatea civilă de a prezenta opinii scrise despre candidați

Propunem ca, până la luarea deciziei cu privire la candidații invitați la concurs, să existe posibilitatea prezentării către Comisie a opiniilor terților despre candidați. Asemenea opinii au

² A se vedea pct. 8 din Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale din partea Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 299 din 1 iulie 2019 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114960&lang=ro

existat în cazul concursurilor recente și s-au dovedit a fi valoroase pentru evaluarea candidaților, mai ales că acestea nu necesită timp îndelungat (circa 2-3 săptămâni).

5) Introducerea unui mecanism clar și transparent de evaluare a candidaților

Propunem ca punctajul acordat de către fiecare membru al Comisiei fiecărui candidat să fie publicat pe pagina web a Ministerului Justiției în ziua finalizării concursului. Aceasta va întări încrederea în echitatea evaluării candidaților. Criteriile propuse în proiectul de regulament sunt vag formulate, iar punctajul acordat pentru fiecare criteriu nu este în genere prevăzut.

Astfel, propunem elaborarea unei liste de criterii clare și relevante în baza cărora vor fi evaluați candidații. De asemenea, propunem includerea unui punctaj prestabilit pentru fiecare criteriu. Punctajul va fi ponderat, în funcție de importanța criteriului pentru funcția de judecător la CtEDO, după cum urmează:

- relevanța experienței anterioare a candidatului pentru funcția de judecător al CtEDO – maxim 15 puncte;
- cunoașterea sistemului CtEDO – maxim 15 puncte;
- profunzimea analizei juridice – maxim 10 puncte;
- claritatea și fermitatea exprimării verbale – maxim 10 puncte;
- proactivitatea în promovarea și apărarea drepturilor omului - maxim 10 puncte;
- reputația profesională – maxim 10 puncte;
- motivația și valorile personale ale candidatului – maxim 10 puncte;
- competența lingvistică – maxim 5 puncte.

Lista întrebărilor pentru interviu se elaborează de către membrii Comisiei nemijlocit înainte de interviu, în ședință închisă. Întrebările nu se pot referi la religia sau convingerile candidatului, etnia, originea socială, opțiunea politică, orientarea sexuală, naționalitatea acestuia sau alte întrebări care pot fi considerate discriminatorii. Fiecare candidat va primi la interviu aceleași întrebări. Membrii Comisiei vor putea adresa și alte întrebări de clarificare. Se va asigura ca niciun candidat să nu audă întrebările adresate predecesorilor săi.

Având în vedere numărul mare de recomandări, în vederea facilitării procesului de definitivare a actului normativ, propunem repetat spre luare în considerare a [proiectului alternativ al regulamentului](#) (remis anterior și anexat la prezenta), care încorporează recomandările enunțate mai sus și valorifică bunele practici europene ale procesului de selectate a candidaților pentru funcția de judecător la CtEDO.

Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări suplimentare.